

5. GEDEON TÖRTÉNETE

(Bír 6–7)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015.)

„A bírák kora

Kik a bírák?

A bírák olyan tisztségviselők, akiknek a feladatuk egy-egy közösség vezetése és peres ügyekben való eljárás. Már Mózes idejében is voltak hozzájuk hasonló előljárók (5Móz 1,9–18). Isten a nép megmentésére használta őket: küldetésük volt, hogy megóvják a népet a beolvasztól és a megsemmisüléstől. Rendszerint karizmatikus vezetők voltak, de nem láttak el papi tisztséget. A honfoglalás kora után, az egységes királyság ideje előtti időszakban a bírák vezették Isten népét. Általában különböző törzsekből származtak, akik egy-egy törzs, esetleg város kormányzói voltak, és egymással párhuzamosan is bírászkodhattak. Erről az időszakról a Bírák könyve szól.

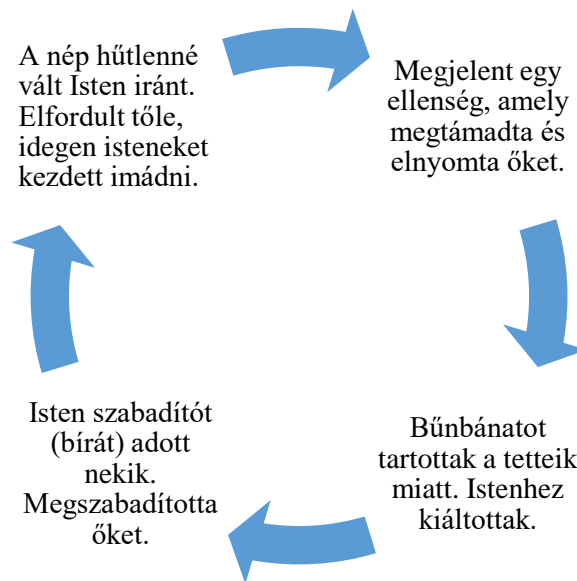
A Bírák könyvéről

Józsue könyve az ország elfoglalásáról, a Bírák könyve az elfoglalt területek megőrzéséről számol be. A honfoglaló harcok nemzedékének kihalásával véget ér a nép engedelmességének időszaka is. A bírák a harcok vezérei, azok a hősök, akiket Isten ezekben a nehéz időkben szabadítóul küldött, békeidőben pedig Isten igazságszolgáltatásának az eszközei voltak. Kortörténetileg kb. Kr. e. 1200–1030 közé tehető az uralkodásuk. Ezt a történelemből láthatjuk, hogy Kánaán történetében alapvetően egy nyugtalan, sok harccal fémjelzett időszak volt.”¹

„A bírák korának sajátosságai

A bírák korában nem volt politikai központ vagy főváros. A vallási központ Síló volt, ahol a szent sátor állt (Józs 18,1). Az ország részbeni elfoglalása állandó problémát jelentett. Az alig letelepült, jellemzően törzsi szövetségben élő izraeliek életében gyakoriak voltak a külső és belső támadások. A környező népek állandó veszélyt jelentettek. Keletről az ammoniták és moábiták, délről az amalekiták, edomiták és midiániták, nyugatról a filiszteusok, míg északról a kisebb kánaáni törzsek vették körül az izraeli törzseket. Ezekben a vészterhes időkben jelentek meg a bírák Isten által adott vezetőkként. A Biblia úgy értékeli ezt a kort, mint átmeneti idő a honfoglalás és az egyesült királyság között. Ugyanakkor rámutat a korszakra jellemző **sematikus ismétlődésre**.

¹ NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á. i. m. 63. o.

„²

„**Gedeon (Bír 6–9)** Manassé törzséből származó bír, aki a midjániták ellen harcolt. Áser, Zebulon és Naftáli északi törzsekhez fordul szövetségért. Angyali elhívását Gedeon Istentől kért jelekkel akarta megerősíteni. A jeleket meg is kapta Istentől az elhívás bizonyítékául. Első tetteként lerombolta apja bálványáldozati oltárát. Harcba hívta az embereket az elnyomók ellen. Gedeon az összegyülekezett 32.000 emberből előbb elküldte azokat, akik féltek, majd azokat is, akik hason fekve ittak. 300 fegyvertelen társával győzött a midjániták fölött. Ez a győzelem is arra hívja fel a figyelmet, hogy Isten a szabadító, aki minden nehézség ellenére vigyáz népére. Bár nagy harcos volt, de a Biblia arról is beszél, hogy nem tartotta be egész életében Isten parancsait. Története végül az ófrai bálványimádással zárul. Tudjuk róla azt is, hogy másodházasságából született egy Abimelek nevű fia, aki királlyá kiáltotta ki magát Sikemben. A fiú ezután elpusztította a várost, de végül maga is meghalt egy ostromban.”³

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Gedeon története és Izráel bírái kapcsán az Istentől rendelt vezetők szerepét vizsgáljuk meg. A negyedikes gyermek korosztályosan még inkább felnéz szüleire, tiszteli tanárait, előtte van a leválásnak, kamaszkori lázadásnak. Viszont korunk ideológiája, az önmegvalósítás, a szélsőséges individualizmus, szubjektivizmus nem támogatja a tekintélyelvű, hierarchikus berendezkedéseket. A gyermek körül élő felnőttek is nehezen illeszkednek be pusztán felső utasítás miatt bármilyen rendszerbe. Az önálló, posztmodern ember maga dönt az életéről, és maga választja meg azt is, hogy milyen felsőbb kérésnek vagy utasításnak engedelmessé válik. Éppen ezért a feljebbvaló iránti tisztelet szinte ismeretlen a mai gyermekek közt. Ebben a generációban egyre általánosabb, magyarázatot adtak arra nézve, hogy valamit miért tegyenek meg. Nem elég a felnőtt tekintélye.

Maga az uralom és uralkodni kifejezés is idegen. A biztonság iránti igényükre kell építenünk ezeket a fogalmakat. Azért van szükség vezetőre, mert akkor tudunk egy irányba haladni, akkor

² NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á. i. m. 64. o.

³ NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á. i. m. 66–67. o.

lesz békesség köztünk, akkor tudjuk egymást elfogadni, akkor van kit követni. A korábbi leckék üzeneteit használhatjuk a bírák Istentől rendelt feladatainak a bemutatására.

A korosztályra jellemző kritikai realizmus itt is megmutatkozhat. A gyermekek már megfogalmazzák az ambivalens tapasztalatokat. Nemcsak nehéz, hanem kérdéses is, hogy hogyan tiszteljünk valakit, miközben ismerjük a rossz tulajdonságait. Itt visszautalhatunk az első leckében található szívre. Nincs olyan vezető, akinek ne lennének negatív tulajdonságai, vagy aki nem hibázna. Az a jó vezető, aki Istenre hagyatkozik, mint Gedeon.

Ha olyan szülő, tanár él a gyermekek környezetében, aki valóban visszaél a rá ruházott gyermek feletti hatalmával és felelősségével, azt mindenképp jelezni kell a megfelelő hatóságoknál. Ez a lecke előhozhat ilyen történeteket. De egyúttal teret ad, hogy a gyermek elé éljük a tiszteletet. Istentől rendelt szülők és tanárok ők is, elmarasztaló kritika és ítékezés helyett felajánlhatjuk tetteikben kifejeződő segítségünket, és szívből jövő imádságunkat értük, nekik.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, éneklésben, imádkozásban, beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és segítséggel tudja elmondani Gedeon történetét a tankönyvi szöveg alapján. ○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni, memorizálni a lecke Igéjét: Bírák könyve 8,23. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, közös éneklésben, imádkozásban, beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és tudja megmagyarázni, mit jelent a bíra kifejezés és a bibliai tisztség. ○ Tudja elmondani Gedeon történetét a tankönyvi szöveg alapján. ○ Tudja értelmezni és memorizálni a tankönyvi lecke Igéjét: Bírák könyve 8,23.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten vezetőket ad.

Kognitív cél: Gedeon történetén keresztül annak tudatosítás, hogy Isten bírák által vezeti az új hazában a népét.

Affektív cél: A tanulók környezetében lévő tekintélyszemélyekhez (pedagógus, szülő) iránti tisztelet erősítése. **Pragmatikus cél:** Az Isten szerinti jó vezető ismerveinek azonosítása, közös vizsgálata a tanulókkal együtt.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Házi feladat ellenőrzése – ismétlés Az önállóan/csoportban elkészített kiselőadások segítségével az előző órán tanultak felelevenítése.</p> <p>Átvezetés: Tudod-e?</p> <p>De nehéz a bíra dolga! – motivációs játék Önként jelentkezőnek súgunk a fülébe valamilyen feladatot, amit el kell végeztetnie az osztállyal (pl. Álljanak a tábla elé csökkenő sorrendben; üljenek a tanári asztalnak háttal; stb.). Az önkéntes tanulónak szavak nélkül, mozdulatokkal, arcmimikával kell elérnie a többi tanulónál, hogy elvégezzék a feladatot, amit csak ő tud, mert neki súgtuk. Néhány újabb jelentkező és kör után beszéljünk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen stratégiával dolgoztak a bírák? • Mennyire volt hatásos? • Milyen érzés volt? 	<p>Megjegyzés: Mivel a tanulókhöz is eljuthat időnként a hír az újabb és újabb izraeli krízisekről, beszéljünk a gyermekeknek pár szóban a zsidó nép hányattatásairól, a múlt században történt új honfoglalásról, és a konfliktusokról, amelyek mai napig fennállnak köztük és arabok közt! Az ítélező, szélsőséges hangokat csendesítsük el! Istenre mutassunk, aki minden nép felett úr, és aki hazát ad a nemzeteknek, békességre hívja őket, ami nem mindig sikerül, de a megoldásokat is csak Isten útján kereshetjük.</p> <p>Megjegyzés: A feladattal arra irányítjuk a gyermekek figyelmét, hogy mennyire nehéz másokat vezetni, egy akaratra bátorítani. Ugyanilyen nehéz volt a letelepedett néppel is Istennek és a bírának is.</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Történetmondás – Gedeon története Történetmondás vázlata: A nép engedetlensége, bálványszobor imádása Midianiták fosztogatása, a város felgyújtása Gedeon elhívása, bálványszobor összetörése Gedeon sereget gyűjt, Isten kérése, Gedeon engedelmsége Istenbe vetett bizalom, fáklyás rajtatütés A nép kérése, Gedeon válasza a népnek: Aranymondás:</p>	<p>TK 5. lecke (17. o.)</p> <p>Javaslat: Ha a csoportunk nehezebben követ bibliai történeteket, akkor feladhatjuk párhuzamosan, történetmondás közbeni aktivitásként is a kapcsolódó munkafüzet feladatát.</p>

	<p>„<i>Én nem uralkodom rajtatok. Az Úr uralkodjék rajtatok!</i>” (Bír 8,23)</p> <p>Aranymondás memorizálása Az aranymondáshoz illesszünk mozdulatokat: <i>Én nem rajtatok</i> – bal kézzel magunkra mutatunk és a mutató ujjunkkal nemet intünk <i>rajtatok</i> – bal kézzel a többiek felé mutatunk (ahogy a TK-ben Gedeon) <i>Az Úr uralkodjék</i> – jobb kézzel felfelé mutatunk <i>rajtatok</i> – jobb kezünket felfele, bal kezünket az előttünk állók felé mozdítjuk, nyomatékosítva Gedeon mozdulatát.</p> <p>Bíra – bíró. Az üzenet elmélyítése munkafüzeti feladatok segítségével.</p>	<p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 5. lecke 1. (18. o.) MFEI 5/A lecke 1. (20. o.)</p> <p>TK 5. lecke (17. o) illusztráció Megjegyzés: Kapcsolódhatunk ezzel a TK-ben lévő Gedeon rajzhoz, a mozdulatokkal pedig a gyermekek megélhetik az uralomról és a hatalmaskodásról való lemondást Isten javára.</p> <p>MFGY 5. lecke 2. és 4. feladat (19–20. o.) MFEI 5/A lecke 2. feladat (21. o.)</p>
Aranymondás	<p>„<i>Én nem uralkodom rajtatok. Az Úr uralkodjék rajtatok!</i>” (Bír 8,23)</p>	<p>ld. fenn MFGY 5. lecke 5. (20. o.)</p>
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>1. Áldjad, én lelkem (TK 73. o.) RÉ: 77. Zsolt. 1–3.,7–8. verse: Az Istenhez az én szómat BS: 286. Ne csüggedj el, kicsiny sereg – dall. RÉ. 68. zsolt. Hogyha felindul az Isten (+RÉ) DU: 93. Ó, Uram, állíts helyre minket JJ: 1. Ha vándorutam – kánon 145. Áldunk Téged, Istenünk</p>	
Házi feladat	<p>MFGY 5. lecke 3. feladat (19. o.) MFEI 5/A lecke 3. feladat (21. o.)</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 17. oldal

A képen látható:

- Szemléltető rajz: Gedeon, korabeli ruhában, arckifejezése meggyőző, karjaival gesztikulál

A szöveg:

- Olvasmány: Gedeon, a bíra története

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A kép:

- Figyeljétek meg Gedeon bírát! Mit fejez ki az arca és a testtartása?

A szöveg:

- Milyen események előzték meg Gedeon megjelenését? Mi történt a nehéz időkben? Kik voltak a midianiták? Miért szállták meg az országot?
- Kit szólított meg Isten? Miért?
- Ki az a bíra? Mi a teendője?
- Mit mondott Isten Gedeonnak? Miért?
- Mit tett Gedeon először?
- Miért sokallta Isten a harcra jelentkezőket? Milyen furcsa parancsot adott Gedeonnak?
- Miért kellett a vízhez vinni a maradék sereget? Kiket kellett kiválasztania Gedeonnak? Miért?
- Hányan maradtak a hadba vonulók?
- Kikkel és miért csatáztak?
- Hogyan nyerték meg a csatát a harcosok? Ki segített nekik a hadakozásban?
- Mi történt az izráelikkal?
- Gedeon miért nem fogadta el a királyságot? Mit mondott?
- Milyen következtetést vonsz le a történetből? Tudod-e alkalmazni a saját életedben ezt a következtetést? Miért?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„Én nem uralkodom rajtatok, Az Úr uralkodjék rajtatok!”

- Ki mondta ezeket a mondatokat? Kiknek mondta? Miért?
- Ki az, akinek uralkodni kell rajtunk? Miért?

1. Karmester. Klasszikus megfigyelési játék. Egyvalaki kimegy a teremből. A többiek megegyeznek, hogy kit követnek. A kijelölt személy mutat valamilyen mozdulatot, amit a többiek követnek. Időnként változtat rajta. A behívott tanulónak ki kell találnia, hogy ki a karmester. Kit követnek a többiek?

2. Gedeon azt mondta. A 'Tanító néni azt mondta' kedvelt gyermekjáték mintájára játszunk ezt a játékot! Kiválasztunk egy Gedeont. Gedeon utasításokat ad a csoportnak. Ha a mondatot úgy kezdi: Gedeon azt mondta, akkor követik az utasítást. Ha csak egy egyszerű felszólító mondatot mond bevezető nélkül, akkor nem követik. Nehezíthetünk a játékon, ha egy harmadik változatot is bevezetünk, és Gedeonnak sem csak akkor kell engedelmessé válnia, ha 'Az Úr azt mondta' mondattal indul a felszólítás.

		
<p>Énekjavaslat (alternatívák)</p>	<p>1. Áldjad, én lelkem (TK 73. o.) RÉ: 77. zsolt. 1–3. és 7–8. verse: Az Istenhez az én szómat... BS: 286. Ne csüggedj el, kicsiny sereg – dall. RÉ. 68. Zsolt. Hogyha felindul az Isten (+RÉ) DU: 93. Ó, Uram, állíts helyre minket JJ: 1. Ha vándorutam – kánon 145. Áldunk Téged, Istenünk</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK: ld. feljebb

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

Az ábrák fentről jobbra soronként haladva (kiemelve, amit bekarikázhatunk): *Biblia, igehirdetés, 10 parancsolat, újság, imádság, házirend, törvénykönyv, jogi szabályok, rádió, előadások, televízió, idős emberek tanácsa.*

A beszélgetés során térjünk ki arra, hogy a többi is hordozhatja Isten üzenetét (példát is gyűjtsünk rá), de a kiemelték azok, amelyekkel kifejezetten Isten felé fordítjuk a figyelmünket.